

A ד"ט

Intro

Today we will Be"H learn דף פ"ו of מציעא. Some of the topics we will learn about include:

סיפרא דאדם הראשון

Several passages from this Sefer delineating the end of the era of the תנאים and אמוראים;

רבה בר נחמני

The greatness of רבה בר נחמני and the circumstances surrounding his death;

A

סיפרא דאדם הראשון

רבה בר נחמני

B הכל כמנהג המדינה

The laws of employment follow the local custom; however,

אם פסק להן ריבה להן

Unnecessarily stipulating to feed workers obligates one beyond the custom.

אברהם אבינו

The Gemara elaborates on the incident of when אברהם hosted the angels, including:

כל מה שעשה אברהם

His extraordinary אורחים, and the reward he received, and

מאן נינהו שלשה אנשים

The identity of the three angels, and their tasks;

B

הכל כמנהג המדינה

אברהם אבינו

1 So let's review...

The Gemara mentions

סיפרא דאדם הראשון

The book of אדם הראשון, which lists

דור דור וחכמיו

The Sages of every generation;

It is also written there;

רבי ורבי נתן סוף משנה

רבי ורבי נתן are the last generation of תנאים. And Rashi explains

עד ימיהן אמרו איש את דבריו בבית המדרש

והיו תלמידים גורסים שמועה שמועה לבדה

Until their time, each תנא would state his opinion, and his students would memorize each ruling separately.

והם כללו האמור בדורות שלפניהם

וסדרו את המסכתות

מסכתות רבי ורבי נתן organized these earlier teachings into the relevant

Another citation:

רב אשי ורבינא סוף הוראה

רב אשי ורבינא were the last generation of אמוראים. As Rashi explains

עד ימיהם

כשהיתה שאלה נשאלת בטעם המשנה

כל אחד ואחד אומר טעמו

Until their time, questions were raised on the משניות, and everyone would offer their reasoning and solutions.

סידרו שמועות אמוראין שלפניהם

וקבעו על סדר המסכתות

They organized these discussions into the relevant

מסכתות, and

הקשו קושיות שיש להשיב

ופירוקים שרואים לתרץ

וקבעו הכל בגמרא

רב אשי ורבינא resolved all ensuing difficulties and finalized it all in the Gemara.

=====

1

The Gemara mentions...

סיפרא דאדם הראשון

*Lists דור ודור וחכמיו
the Sages of every generation*

It is also written there;

רבי ורבי נתן סוף משנה

רבי ורבי נתן are the last generation of תנאים

עד ימיהן אמרו איש את דבריו בבית המדרש

והיו תלמידים גורסים שמועה שמועה לבדה

והם כללו האמור בדורות שלפניהם

וסדרו את המסכתות

רב אשי ורבינא סוף הוראה

רב אשי ורבינא were the last generation of אמוראים

עד ימיהם

כשהיתה שאלה נשאלת בטעם המשנה

כל אחד ואחד אומר טעמו

סידרו שמועות אמוראין שלפניהם

וקבעו על סדר המסכתות

הקשו קושיות שיש להשיב ופירוקים שרואים לתרץ

וקבעו הכל בגמרא

*resolved all ensuing difficulties
and finalized it all in the Gemara*

2 The Gemara now discusses the greatness of רבה בר נחמני: Someone slandered him to the government, saying: איכא חד גברא ביהודאי דקא מבטל תריסר אלפי גברי מישראל ירחא בקייטא וירחא בסתוא מכרגא דמלכא רבה holds public lectures twice a year, during Tishrei and Nissan, and so the people are not home to pay their taxes during these two months. Therefore, שדרו פירסתק דמלכא בתריה ולא אשכחיה ערק ואזל They sent an official to arrest him, but he could not find him since he fled.

At some point, through an incident described in the Gemara, the authorities became aware of his location, and so אזיל לאגמא רבה fled to a swamp.

At that time, קא מיפלגי במתיבתא דרקייעא There was the following dispute in the Heavenly Academy: The Mishnah states אם בהרת קודמת לשער לבן טמא If a white hair appears in an existing נגע, it is a sign of טומאה. However, ואם שער לבן קודם לבהרת טהור ספק If the white hair appears before the נגע, its status is unclear: הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקייעא אמרי טמא Hashem said it is טהור, while all the Sages of the Academy said it is טמא.

They decided מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני Let רבה בר נחמני decide the matter, because he said אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות I am a singular authority in these Halachos.

2 **The greatness of רבה בר נחמני:**
Someone slandered him to the government, saying;
איכא חד גברא ביהודאי דקא מבטל תריסר אלפי גברי מישראל ירחא בקייטא וירחא בסתוא מכרגא דמלכא רבה holds public lectures twice a year, during Tishrei and Nissan, and so the people are not home to pay their taxes during these two months
Therefore,
שדרו פירסתק דמלכא בתריה ולא אשכחיה ערק ואזל
They sent an official to arrest him, but he could not find him since he fled
At some point the authorities became aware of his location, and so
אזיל לאגמא רבה fled to a swamp
At that time,
קא מיפלגי במתיבתא דרקייעא:
The Mishnah states
אם בהרת קודמת לשער לבן טמא ואם שער לבן קודם לבהרת טהור ספק
הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקייעא אמרי טמא
מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני
Let רבה בר נחמני decide the matter because he said
אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות
I am a singular authority in these Halachos

3 However,
 לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה
 מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה
 The Angel of Death could not approach him, because he
 never ceased to learn Torah.
 נשב זיקא ואויש ביני קני
 סבר גונדא דפרשי הוא
 The wind caused the reeds to blow in the reeds, and
 רבה thought that soldiers were approaching. Rabbah said
 תינח נפשיה דההוא גברא
 ולא ימסר בידא דמלכותא
 I'd rather die than fall into the hands of the authorities.
 כי הוה קא ניחא נפשיה אמר
 טהור טהור
 As he was about to expire he ruled that such a נגע is טהור.
 יצתה בת קול אומרה
 אשריך רבה בר נחמני
 שגופך טהור ויצאתה נשמתך בטהור
 A note said "Fortunate are you רבה, because your body is
 pure and your soul departed in purity."
 נפל פתקא מרקיע בפומבדיתא
 רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה
 A note fell from Heaven, saying, "רבה was summoned to
 the Heavenly Academy."
 אזלו לאגמא
 חזו צפרי דמטללי וקיימי
 אמרו ש"מ התם הוא
 The חכמים went to the swamp, saw a flock of birds shading
 a certain spot, and thereby found his body.
 ספדוהו תלתא יומי ותלתא לילותא
 They mourned him for three days and nights,
 נפל פתקא
 כל הפורש יהא בנידוי
 A note fell from Heaven, saying, "Whoever leaves now
 shall be excommunicated."
 ספדוהו שבעה יומי
 נפל פתקא
 לכו לביתכם לשלום
 They mourned for a total of seven days, and another note
 fell, telling them they could go home.
 =====

3
 However,
 לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה
 מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה
 The Angel of Death could not approach him,
 because he never ceased to learn Torah
 נשב זיקא ואויש ביני קני
 סבר גונדא דפרשי הוא
 The wind caused the reeds to blow in the reeds,
 and רבה thought that soldiers were approaching
 Rabbah said
 תינח נפשיה דההוא גברא
 ולא ימסר בידא דמלכותא
 I'd rather die than fall into the hands of the authorities
 כי הוה קא ניתא נפשיה אמר
 טהור טהור
 As he was about to expire
 he ruled that such a נגע is טהור
 יצתה בת קול אומרה
 אשריך רבה בר נחמני
 נפל פתקא מרקיע בפומבדיתא
 רבה בר נחמני נתבקש
 בישיבה של מעלה
 אזלו לאגמא
 חזו צפרי דמטללי וקיימי
 אמרו ש"מ התם הוא
 ספדוהו תלתא יומי
 ותלתא לילותא
 נפל פתקא
 כל הפורש יהא בנידוי
 ספדוהו שבעה יומי
 נפל פתקא
 לכו לביתכם לשלום

4

The Mishnah on פ"ג said

הכל כמנהג המדינה

All matters of employment follow the local custom.

The Gemara explains

לאתווי אתרא דנהיגי

מכרך ריפתא ומשתה אנפקא

In a locale where they customarily serve bread and drink,

דאי אמר להו

קדימו ואייתי לכו

If he tells them to go to the field and begin work, and he will bring the food later when it is ready;

אמרו לו

לא כל כמינך

They may refuse to begin until they eat in his home.

The Gemara explains that the following section is missing from the Mishnah:

אי פסק להן מזונות

ריבה להן

If the custom is to feed one's workers, and the employer needlessly stipulated to feed them, he commits himself to more than the customary meal.

The Mishnah illustrates this with a story:

מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו

צא שכור לנו פועלין

He told his son to hire workers.

הלך ופסק להם מזונות

He promised to feed them.

וכשבא אצל אביו אמר לו

בני אפילו אם אתה עושה להם

כסעודת שלמה בשעתו

לא יצאת ידי חובתך עמהן

His father then told him, "Even if you feed them a feast fit for the king, you will not have fulfilled your obligation,

שהן בני אברהם יצחק ויעקב

Because they are descendants of the אבות, and are considered royalty; therefore,

אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם

על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטניות בלבד

Before they begin working, and the agreement takes effect, tell them that I am only responsible for bread and

beans.

4

The Mishnah on פ"ג said...

הכל כמנהג המדינה

All matters of employment follow the local custom

The Gemara explains...

לאתווי אתרא דנהיגי

מכרך ריפתא ומשתה אנפקא

In a locale where they customarily serve bread and drink

דאי אמר להו קדימו ואייתי לכו

If he tells them to go to the field and begin work, and he will bring the food later when it is ready

אמרו לו לא כל כמינך

They may refuse to begin until they eat in his home

The Gemara explains

the following section is missing from the Mishnah:

אי פסק להן מזונות

ריבה להן

If the custom is to feed one's workers, and the employer needlessly stipulated to feed them, he commits himself to more than the customary meal

The Mishnah illustrates this with a story:

מעשה בר' יוחנן בן מתיא שאמר לבנו

צא שכור לנו פועלין

He told his son to hire workers

הלך ופסק להם מזונות

He promised to feed them

וכשבא אצל אביו אמר לו

בני אפילו אם אתה עושה להם

כסעודת שלמה בשעתו

לא יצאת ידי חובתך עמהן

שהן בני אברהם יצחק ויעקב

אלא עד שלא יתחילו במלאכה

על מנת שאין לכם עלי

אלא פת וקטניות בלבד

5 The Gemara digresses to discuss several details of אברהם's feast:

לעולם אל ישנה אדם מן המנהג

One should always follow the local custom:

שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם

מלאכי השרת ירדו למטה ונראו כמי שאכלו ושתו

אברהם did not eat when he was in the heavens, and the

מלאכים pretended to eat when they came to אברהם.

The Gemara describes the reward אברהם received for his efforts:

כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו

עשה הקב"ה לבניו בעצמו

Whatever acts of hospitality אברהם himself performed, Hashem also directly provided for the Yidden in the desert. While

כל מה שעשה אברהם ע"י שליח

עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח

Whatever אברהם did through a messenger, Hashem also provided to his descendants through a messenger.

And the Gemara cites several examples:

ואל הבקר רץ אברהם

He brought the oxen himself,

'ורוח נסע מאת ה'

And Hashem sent the שלו.

ויקח חמאה וחלב

He brought butter and milk,

הגני ממטיר לכם לחם מן השמים

And Hashem sent the מן.

ואברהם הולך עמם לשלחם

He escorted them,

וה' הולך לפניהם יומם

And Hashem guided them.

However, אברהם said

יוקח נא מעט מים

Water shall be brought by someone else; and so

והכית בצור ויצא ממנו מים ושתה העם

Hashem provided water through רבינו.

=====

5 The Gemara questions the Mishnah's assumption that אברהם's meal was greater than שלמה's

?

סעודת אברהם:

ואל הבקר
רץ אברהם
ויקחו בן בקר
רך וטוב
קן - בקר אחד
רק - לניח
וטוב - לאלה

Y
served
only three oxen?

סעודת שלמה:

ויהי לזחם שלמה ליום אחד
שלשים כור סולת
ושלשים כור קמח
עשרה בקר בריאים
ועשרה בקר רעי ומאה צאן
כלב מאיכל וצבי ויזמור
וברבורים אבוסים

אלף נלם היו לאלה

א אחת ואחת צלמה או בבית כן
סבורה לאלף אצלי סוץד היו

תלתא תורי לתלתא גברי
הכא לכל ישראל ויהודה

אברהם

slaughtered an entire ox
for each guest,
כדי להאכילן
שלש לשונות בחדל

שלמה

served
large numbers
of people

6 The Gemara digresses to discuss several details of אברהם's feast:

לעולם אל ישנה אדם מן המנהג

One should always follow the local custom:

שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם

מלאכי השרת ירדו למטה ונראו כמי שאכלו ושתו

משה did not eat when he was in the heavens, and the אברהם מלאכי pretended to eat when they came to אברהם.

The Gemara describes the reward אברהם received for his efforts:

כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו

עשה הקב"ה לבניו בעצמו

Whatever acts of hospitality אברהם himself performed, Hashem also directly provided for the Yidden in the desert. While

כל מה שעשה אברהם ע"י שליח

עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח

Whatever אברהם did through a messenger, Hashem also provided to his descendants through a messenger.

And the Gemara cites several examples:

ואל הבקר רץ אברהם

He brought the oxen himself,

'ורוח נסע מאת ה'

And Hashem sent the שלו.

ויקח חמאה וחלב

He brought butter and milk,

הגני ממוטיר לכם לחם מן השמים

And Hashem sent the מן.

ואברהם הולך עמם לשלחם

He escorted them,

וה' הולך לפניהם יומם

And Hashem guided them.

However, אברהם said

ויקח נא מעט מים

Water shall be brought by someone else; and so

והכית בצור ויצא ממנו מים ושתה העם

Hashem provided water through משה רבינו.

=====

6

Several details of אברהם's feast...

לעולם אל ישנה אדם מן המנהג

One should always follow the local custom:

שהרי משה עלה למרום
ולא אכל לחם
מלאכי השרת ירדו למטה
ונראו כמי שאכלו ושתו

כל מה
שעשה אברהם
ע"י שליח
עשה
הקב"ה לבניו
ע"י שליח

ויקחו נא מעט מים

והכית בצור
ויצא ממנו מים
ושתה העם

כל מה
שעשה אברהם
למלאכי השרת
בעצמו
עשה הקב"ה לבניו
בעצמו

ואל הבקר
רץ אברהם

ורוח נסע מאת ה'
ויקח חמאה וחלב

הגני ממוטיר לכם
לחם מן השמים

ואברהם הולך עמם
כשלחם

וה' הולך לפניהם
יומם

7 The Gemara now delves into the entire incident surrounding the feast:

The Pasuk says

וירא אליו ה' באלוני ממרא
והוא יושב פתח האוהל כחום היום

The Gemara explains

אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה
ובא הקב"ה לשאול באברהם

It was the third day after his מילה, and Hashem came to inquire about his health.

הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה

כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים

Hashem caused it to be very hot, so that guests would not bother him.

נפק איהו

אברהם then went out personally to find guests.

The Gemara explains

מן נינהו שלשה אנשים

מיכאל וגבריאל ורפאל

These guests were actually angels.

מיכאל שבא לבשר את שרה

רפאל שבא לרפא את אברהם

גבריאל אזל למהפכיה לסדום

רפאל came to inform Sarah of her having a child, and מיכאל came to heal אברהם, and גבריאל came to overturn לסדום.

Although the Pasuk says

ויבאו שני המלאכים סדמה בערב

Two angels went to לסדום?

The Gemara explains

דאזל מיכאל בהדיה לשזביה ללוט

מיכאל went along to save Lot.

The Gemara continues describing these events on the next Daf.

7

The Gemara delves into the incident surrounding the feast...

וירא אליו ה' באלוני ממרא
והוא יושב פתח האוהל כחום היום

אותו היום

יום שלישי של מילה של אברהם היה
ובא הקב"ה לשאול באברהם

הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה
כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים

נפק איהו

אברהם then went out personally to find guests

מן נינהו שלשה אנשים
מיכאל - וגבריאל - ורפאל

גבריאל	רפאל	מיכאל
אזל למהפכיה לסדום	שבא לרפא את אברהם	שבא לבשר את שרה

?

ויבאו שני המלאכים סדמה בערב

Two angels went to לסדום?

דאזל מיכאל בהדיה לשזביה ללוט

מיכאל went along to save Lot